
KRONIKA

- **KONFERENCJA NAUKOWA W UŁAN UDE**

Wydział Historyczny. Katedra Historii Ogólnej i Narodowej Buriackiego Uniwersytetu Państwowego im. Dorżi Banzarowa w Ułan Ude w Buriacji oraz Międzynarodowy Uniwersytet „Ix Zasag” im. Czyngiz-Chana w Ułan Bator w Mongolii zorganizowały w 2019 roku w stolicy Buriacji Ułan Ude trzydniową Międzynarodową Konferencję Naukową *Ułymżyjewskije Cztienija X. Mongolistyka we współczesnym świecie: historia badań, perspektywy rozwoju* (31 maja–2 czerwca). Dorżi Banzarow (1822-1855) to pochodzący z Nadbajkala znany dziewiętnastowieczny mongolista, ekspert w dziedzinie historii i etnografii narodów Azji Środkowej, pierwszy naukowiec z Buriacji, oficer specjalnego przydziału Głównej Dyrekcji Syberii Wschodniej, autor ponad 25 prac naukowych, który – oprócz swojego języka ojczystego i rosyjskiego – doskonale znał mongolski, mandżurski, kałmucki, tybetański i niemiecki. Daszy Batujewicz Ułymżyjew (1927-2000), którego nazwisko wykorzystano w tytule konferencji, był wybitnym mongolista, członkiem Piotrowskiej Akademii Nauk, profesorem Buriackiego Uniwersytetu Państwowego im. Dorżi Banzarowa. Mongolistyka to dziedzina nauki, której uczony poświęcił całe swoje życie i wykształcił uczniów, zgłębiających historię Mongolii i rosyjskiej szkoły mongolistyki.

W tej niezwykle ciekawej, bogatej i urozmaiconej pod względem naukowym konferencji wzięli udział przedstawiciele nauki Rosji, Mongolii i cztery osoby z Polski, w tym dwoje uczonych z Zakładu Turkologii i Ludów Azji Środkowej Uniwersytetu Warszawskiego: adiunkt dr hab. Jerzy Tulisow, który wygłosił referat *Profesor Władysław Kotwicz i buriaccy uczeni*, kierownik wyżej wymienionego Zakładu dr hab. Agata Bareja-Starzyńska która zatytułowała swoje wystąpienie *Buriackie kontakty Władysława Kotwicza*, a także dwie osoby z Archiwum Polskiej Akademii Nauk – mgr Anita Chodkowska, wicedyrektor Archiwum PAN, która swoją wypowiedź poświęciła *Historii polskiej orientalistyki w zasobie Archiwum Polskiej Akademii Nauk w Warszawie*, oraz dr Joanna Arvaniti, kustosz w APAN, która zaprezentowała tekst poświęcony *Polskim badaczom Mongolii*. Wszystkim wystąpieniom towarzyszyły ciekawe prezentacje komputerowe. Na konferencji w Ułan Ude wymienione referaty zostały wygłoszone w języku rosyjskim. W obradach plenarnych uczestniczyli m.in.: rektor BUP w Ułan Ude prof. Nikołaj Iljicz Moszkin, prorektor MU w Ułan Bator prof. Ż. Cecegmaa, uczeni, przedstawiciele administracji państwowej oraz syn Daszy Batujewicza Ułymżyjewa

dr hab. nauk prawnych Andriej Daszyjewicz Ułymżyjew, który powitalne wystąpienie poświęcił wspomnieniom o swoim wybitnym ojcu. Referaty obejmowały bardzo różnorodną tematykę – od najstarszych badań ludów mongolskich po czasy współczesne – i dotyczyły wielu dziedzin życia i nauki Mongolii. Były one podsumowaniem wyników działań naukowych instytucji Rosji, Mongolii, Polski i Białorusi. W wystąpieniach poruszano problemy historii i kultury ludów mongolskich oraz dziejów stosunków rosyjsko-mongolskich. Obrady konferencji odbywały się w czterech sekcjach: 1. Historia powstania i rozwoju naukowych podstaw mongolistyki; 2. Stosunki rosyjsko-mongolskie – historia, współczesność i perspektywy rozwoju; 3. Historyczne i kulturowe dziedzictwo narodów mongolskich – problemy i perspektywy badania i zachowania dla przyszłych pokoleń; 4. Problemy najnowszej historii narodów mongolskich. Konferencji towarzyszyły dwie ekspozycje: *Daszy Batujewicz Ułymżyjew. Uczony, pedagog, człowiek* oraz wystawa książek *Mongolistyka w Buriackim Uniwersytecie Państwowym*.

Główną organizatorką i prowadzącą konferencji była doskonale znana w środowisku polskich mongolistów doc. Oksana Nikołajewna Polianska, kierująca Katedrą Ogólnej i Narodowej Historii BUP, specjalistka w dziedzinie badań nad osiągnięciami polskich odkrywców Syberii i Mongolii, w tym Józefa Szczepana Kowalewskiego, który uważany jest za twórcę rosyjskiej oraz światowej mongolistyki i który w 1833 roku został profesorem adiunktem pierwszej w Europie Katedry Filologii Mongolskiej na Uniwersytecie w Kazaniu, w roku 1834 mianowano go profesorem nadzwyczajnym, a w 1837 – profesorem zwyczajnym tejże uczelni. Podczas konferencji miała miejsce promocja monografii Oksany Nikołajewny Polianskiej *Монголоведение России в первой половине XIX века: О.М. Ковалевский (1801-1878) и А.В. Попов (1808-1865)*, której miałam zaszczyt być współrecenzentką. Wszystkie referaty przedstawione i zaplanowane do wygłoszenia podczas konferencji zostały opublikowane w wydawnictwie Buriackiego Uniwersytetu Państwowego w Ułan Ude pod naukową redakcją Oksany Nikołajewny Polianskiej w zbiorze zrecenzowanym m.in. przez dyrektora Archiwum PAN dr hab. Hannę Krajewską *Монголоведение в современном мире: опыт исследований, перспективы развития* (Ułan Ude 2019, ss. 304). Jak podkreślono we wstępie, „zbiór przeznaczony jest dla badaczy, wykładowców i studentów oraz wszystkich tych, których interesują dzieje mongolistyki i historia stosunków rosyjsko-mongolskich”.

Wielką atrakcją konferencji był jej trzeci dzień, kiedy to obrady przeniesione zostały do pięknej i pustej o tej porze roku nadbajkalskiej miejscowości Enhałuk, co w tłumaczeniu na język polski oznacza „Bardzo Daleko”. Magiczny Bajkał powitał uczestników konferencji deszczem, ale podobno łzami radości morze Bajkał wita zawsze tylko wybitnych i szczególnie oczekiwanych gości. Po zwiedzeniu miejscowego muzeum prezentującego historię i współczesność nadbajkalskiego gospodarstwa i zaopatrzeniu się w pamiątki z tego niezwykłego miejsca podsumowano wyniki konferencji i zaplanowano dalsze działania w dziedzinie wspólnych badań nad rosyjską i światową mongolistyką.

Na zakończenie organizatorzy konferencji zaprosili uczestników obrad na niezwykle ciekawą egzotyczną wycieczkę po okolicach Ułan Ude (największe miasto w Buriacji, trzecie co do wielkości miasto wschodniej Syberii) mającą na celu odwiedzenie kilku buddyjskich daczanów (świętych miejsc buddyjskich – uczelni-klasztorów).

Konferencja w Ułan Ude była nie tylko bardzo udana pod względem naukowym i organizacyjnym, ale miała niepowtarzalny, magiczny klimat, wypełniona była serdecznością, życzliwością, dobrocią i ciepłem ludzi, jakich spotkać można tylko na zimnej Syberii.

Joanna Arvaniti

APEL MUZEUM PAMIĘCI SYBIRU

123 lata zaborów, okres sowieckiej okupacji lat 1939-1941 ze Zbrodnią Katyńską i czterema wielkimi deportacjami, a w końcu 45 lat supremacji Związku Sowieckiego nad Polską wyrządziły naszemu społeczeństwu liczne szkody, które będziemy odczuwać jeszcze długo. Dlatego, próbując odbudować obywatelską i narodową wspólnotę, której istotnym elementem jest wspólnota historycznej pamięci, tworzymy od kilku lat w Białymstoku niezwykle Muzeum – Muzeum Pamięci Sybiru. Poprzez historię zesłanych i deportowanych na wschód setki tysięcy polskich patriotów, tyluż dobrowolnych osadników i ludzi szukających tam lepszego życia, chcemy w nim pokazać idee, które łączyły mieszkańców wielonarodowej Rzeczypospolitej. Bez mitologizowania, ale i bez zbędnego krytycyzmu.

Od początku doświadczamy wyjątkowej życzliwości ze strony Sybiraków i ich rodzin: przeważającą część naszej muzealnej kolekcji stanowią eksponaty przekazane przez nich w darze. W ten sposób trafiają do nas unikatowe pamiątki, często przechowywane przez pokolenia jak relikwie. Tak, jak obrazek z wizerunkiem Matki Boskiej z Dzieciątkiem, który od Powstania Styczniowego kilkakrotnie „tułał się” po Sybirze z rodziną Szrodeckich, właścicieli majątku Kożany na Podlasiu.

Inną, absolutnie wyjątkową pamiątką, jest miniaturowy obelisk, który Pelagia Gąsiorowska, wygnana po Powstaniu z rodzinnego majątku pod Nowogródkiem, otrzymała w dowód wdzięczności od zesłańców z Irkucka, którym pomagała w drodze na Sybir. Na ręcznie wykonanym z drewna przedmiocie zapisali nazwiska siedmiu zmarłych w drodze towarzyszy. Wewnątrz umieścili jedwabną wstęgę z nazwiskami tych, którzy przeżyli morderczą podróż. Kim byli? Jaki był ich dalszy los? Może kiedyś się jeszcze tego dowiemy?

Z tego miejsca apelujemy do Państwa o przekazywanie do naszych zbiorów przedmiotów związanych z obecnością Polaków na Sybirze. Zgromadzone w jednym miejscu, pozwolą na zbudowanie opowieści o czasie, o ludziach i o miejscach kluczowych dla naszej przeszłości i niezbędnych dla przyszłości! Nasze Muzeum jest dla tej opowieści domem. Tu ma ona swoje miejsce, stąd jej treść wydobywa się na świat. Jest dla nas ważna, bo stanowi swoisty kod DNA naszej tożsamości. Jeśli nie będziemy tej opowieści znać, nie będziemy w stanie zrozumieć siebie, ani otaczającego nas świata.

Już za niespełna rok, jesienią 2021 roku, pierwsi zwiedzający przekroczą próg naszego Muzeum. Zobaczą tu nowoczesną, multimedialną ekspozycję przybliżającą światy, których już wprowadzić nie ma, ale które istniały i jednoczyły nas przez wieki: świat wielonarodowej Rzeczypospolitej i świat polskiego Sybiru. Mamy nadzieję, że dzięki hojności naszych Darczyńców będziemy mogli lepiej poznać naszą przeszłość i wskazać kierunki na przyszłość.

Chcesz nas wspomóc? Przekazać eksponat? Skontaktuj się:

Muzeum Pamięci Sybiru
ul. Węglowa 1
15-121 Białystok
Telefon: +48 795 650 800
E-mail: sekretariat@sybir.bialystok.pl